порівнюють зі зразками, вилученими на самому місці злочину. Завдяки оперативній роботі криміналістів, у найкоротший термін опрацьовується велика кількість ДНК-матеріалу та встановлюються особи загиблих. При цьому для проведення ДНК-аналізу потрібно невелику кількість біологічного матеріалу, як наприклад шматочки кісткової або хрящової тканини. Великою перевагою є те, що саме розшифрування ДНК-матеріалу проводиться лише раз, вноситься в базу ДНК-профілів, а потім за базою можливе багаторазове співставлення зі зразками ДНК-профілів родичів, чи можливих підозрюваних осіб [2].

На підставі вищевикладеного можна зробити висновки про те, що проведення якісного, невідкладного огляду місця події, документування кожного факту воєнного та тяжкого злочину в умовах воєнного часу, супроводжується великою кількістю труднощів та небезпеко. Використання спеціальних знань у формі залучення спеціалістів з різних сфер знань сприяє отриманню повної та об'єктивної доказової інформації та неминучому притягненню винних та всіх причетних до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Бідняк Г. С., Пиріг І. В. Використання спеціальних знань на досудовому розслідуванні : навч. посібник. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 140 с.

2. Особливості збирання у досудовому провадженні біологічних слідів людини : метод. рек. / Фурман Я. В., Юсупов В. В., Котляренко Л. Т., Дмитрук Р. С. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 44 с.

Руденко Андрій Іванович,
старший викладач кафедри вогневої підготовки Національної академії внутрішніх справ

ВОГНЕПАЛЬНА ЗБРОЯ ЯК ЗНАРЯДДЯ ВЧИНЕННЯ НАСИЛЬНИЦЬКИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

Питання криміналістичного забезпечення розслідування насильницьких кримінальних правопорушень, знаряддям вчинення яких є вогнепальна зброя завжди було актуальним і такі факти викликали значний резонанс у суспільстві. На сьогоднішній день дане питання не лише залишається актуальним, а й вимагає посиленої уваги та підвищення кваліфікації працівників правоохоронних органів у питаннях розслідування та попередження такої кримінально-караної протиправності. Через ведення воєнних дій на території України зростають агресивні настрої населення [1], а їх поєднання із

збільшенням незаконного обігу бойової вогнепальної зброї у суспільстві [2] призводить до росту фактів вчинення кримінальних правопорушення із використання вогнепальної зброї.

І.В. Борисенко та М.В. В'юник у своєму дослідженні [3] наводять доволі широкий перелік кримінальних правопорушень, предметом чи знаряддям вчинення яких є вогнепальна зброя. Серед іншого автори зазначають, що доволі поширеними є факти використання вогнепальної зброї для вчинення окремих кримінальних правопорушень (в наукових публікаціях доволі часто використовується словосполучення «вогнепальна зброя є універсальним знаряддям для вчинення кримінальних правопорушень»): умисне вбивство (ст. 115 КК України); убивство через необережність (ст. 119 КК України); погроза вбивством (ст. 129 КК України); умисне тяжке тілесне ушкодження (ст. 121 КК України); умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 122 КК України); незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 КК України); необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 128 КК України); розбійний напад (ст. 187 КК України); незаконне заволодіння транспортним засобом (ст. 289 КК України); хуліганство (ст. 296 КК України); незаконне полювання (ст. 248 КК України) та інших кримінальних правопорушень [3, с. 51].

На сьогоднішній день поширення набуває застосування вогнепальної зброї і під час вчинення домашнього насильства та інших кримінальних правопорушень, що пов'язані із ним [4]. Насильство з боку інтимного партнера залишається поширеною та складною проблемою, яка має значні соціальні наслідки та наслідки для суспільного здоров'я. Особливо небезпечним є взаємозв'язок між вогнепальною зброєю та насильством з боку інтимного партнера. Використання вогнепальної зброї під час чинення домашнього насильства у психологічні формі, а саме погроз його застосування має вплив на ризик повторних та більш небезпечних нападів [5].

Загалом, наявність у правопорушника вогнепальної зброї під час вчинення ним протиправних дій є однією з основних ознак насильницького характеру такої діяльності та підвищує суспільну небезпеку. Використовуючи вогнепальну зброю, правопорушник розраховує досягти своєї мети практично без опору зі сторони потерпілого та можливих свідків. Іншими словами, вогнепальна зброя виступає інструментом впливу, як фізичного так і психологічного.

Враховуючи зазначене та з метою визначення кореляційних зв'язків способу вчинення, знаряддя вчинення кримінального правопорушення та особи правопорушника необхідним є виявлення

слідів застосування вогнепальної зброї, як ідеальних так і матеріальних. Саме аналіз слідової інформації дозволить визнати час пострілу, місце пострілу, відстань між об'єктами, встановити докази використання конкретної зброї та особи яка її застосувала, наявність у неї навичок володіння вогнепальною зброєю.

Слідова картина на місці події де використовувалася вогнепальна зброя є доволі насиченою та різноманітною. Сліди зброї багатоформатні і залежать від багатьох різноманітних факторів: моделі зброї; використаних боєприпасів; умов вчинення кримінальних правопорушень; дій, які виконує суб'єкт для приховування слідів злочину. При цьому сліди зброї – це, насамперед, залишена зброя на місці вчинення кримінального правопорушення, боєприпаси, різні речі (шомпол, протирка, кобура, пакувальний матеріал, в якому зберігалася зброя: тканина, папір, дерево тощо). Сліди-предмети – це набої з осічкою, гільзи, шріт, клейтухи, прокладки, незгорілі порошинки, сліди кіптяви [6, с. 186–187].

Н.М. Сенченко зазначає, що процес ідентифікації слідів вогнепальної зброї є досить копітким і трудомістким завданням, результати якого в подальшому нерідко відіграють ключову роль в якості джерела доказової інформації. Слід зазначити, що успіх розкриття і розслідування злочинів, пов'язаних із застосуванням вогнепальної зброї, багато в чому залежить від швидкості, повноти і якості виявлення і дослідження слідів, які відображають обставини кримінального правопорушення, а також використання отриманої інформації для пошуку осіб, які його вчинили. У зв'язку з цим зростає значення дослідження вогнепальної зброї та здійснення судово-балістичної експертизи, покликаної на основі використання сучасних досягнень науки і техніки створити надійну та об'єктивну доказову базу щодо відповідних кримінальних правопорушень.

В.В. Арешонков визначає основні завдання ідентифікаційних судово-балістичних досліджень: 1) ототожнення зброї (чи з цього екземпляра зброї була відстріляна куля; з різних чи одного екземпляра зброї відстріляні гільзи); 2) ототожнення боєприпасів за слідами кернення на гільзі та кулі (вилучені з різних місць куля і гільза є одним патроном); 3) встановлення групової належності зброї, боєприпасів і їх частин (яка система зброї залежно від слідів на кулях і гільзах тощо) [8, с. 296–302].

Яремчук В.О. зазначає, що з початку воєнних дій в Україні окрім збільшення кількості незареєстрованої зброї різних видів, яку використовують для вчинення злочинів, виникають складності з її ідентифікацією. Адже для встановлення марки, моделі зброї експерти

зазвичай звертаються до спеціальних каталогів зі зброєю або до колекцій різних видів і зразків зброї, які були започатковані ще за часів УРСР. Сьогодні виникають ситуації, коли експерту з судової балістики через відсутність даних про конкретний зразок зброї не можливо вирішувати ідентифікаційні та неідентифікаційні завдання під час експертизи зброї та встановити її походження [9].

Список використаних джерел

1. Оцінка впливу війни на людей. United Nations Development Programme (undp.org). URL: https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/otsinka-vplyvu-viyny-na-lyudey.
2. Офіційний сайт Офісу генерального прокурора. URL: https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika (дата звернення: 11.10.2023).
3. Борисенко І.В., В'юник М. В. Кримінально-правовий аналіз правопорушень предметом чи знаряддям вчинення яких є вогнепальна зброя. *Наука і техніка сьогодні*, (13 (27)). (2023). С. 46-56.
4. Комаринська Ю.Б., Руденко А.І. Вогнепальна зброя як знаряддя вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. *Міждисциплінарних міжнародного наукового журналу «Наука та перспективи» зареєстрована в Чехії. Державний реєстраційний номер у Міністерстві культури Чеської Республіки*: E 24142. No 11 (30) 2023. P. 502 – 513.
5. Hans Z., Cooper C. E., Zeoli A. M. Examining the role of firearm involvement in repeat intimate partner violence assaults. *Injury Epidemiology*. 2024. Vol. 11, no. 1. URL: https://doi.org/10.1186/s40621-024-00492-7.
6. Лук'янчиков Б.Є., Лук'янчиков Є.Д., Петряєв С.Ю. Криміналістика : Навчальний посібник для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. в 2-х частинах. Частина І: Вступ до курсу криміналістики. Криміналістична техніка. / Київ : Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського. 2017. 374 с.
7. Senchenko N. M., Prorochenko V. V. Forensic investigation of the traces of the shot and their significance in the disclosure of criminal offenses. *Comparative-analytical law*. 2019. Т. 5. С. 395–398. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0390/2019.5.102.
8. Арешонков В.В. Сучасний стан, можливості та тенденції вдосконалення ідентифікаційної судово-балістичної експертизи. Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2009. Вип. 19. С. 296–302.

9. Яремчук В.О. Окремі проблеми проведення експертизи зброї та слідів і обставин її використання. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. Том 31 (70) Ч. 3 № 2 2020. С. 144-148.

Савчук Маргарита Василівна,
судовий експерт відділу
пожежотехнічних досліджень
Київського науково-дослідного експертно-криміналістичного центру МВС України

ПРОБЛЕМАТИКА ПРАКТИЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ПІДГОТОВКИ У ПРОФІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Практична складова – основа успішної підготовки здобувачів вищої освіти, адже з-поміж основних завдань, що наразі постають перед закладами вищої освіти, є формування високоефективних, практико-орієнтованих освітніх програм, які містять, насамперед, практичну складову й направлені на підготовку висококваліфікованих випускників.

Розглядаючи проблематики щодо практичної складової підготовки, можна відокремити одну з основних, а саме: застосування на практиці криміналістичної фотографії.

Під час розслідування кримінальних правопорушень криміналістична фотографія використовується як засіб фіксації або дослідження тих явищ і матеріальних об'єктів, з якими доводиться мати справу слідчому або судовому експерту і які можуть мати доказове значення, але здебільшого працює все навпаки. На даний час постало питання в якості наданих на дослідження фотозображень, через які здебільшого продовжується термін виконання судових експертиз.

Як було зазначено вище, фіксація є важливим критерієм для подальшого розслідування кримінальних правопорушень, то згадаємо, які ж прийоми ми застосовуємо під час огляду місця події:

- орієнтуюча фотозйомка – фотографування місця події відносно навколишньої обстановки, місцевості чи приміщення. Завданням такого фотографування є відображення зовнішніх умов та обставин розслідуваної події або її окремих стадій. Знімки повинні показати особливості, специфіку, характер обстановки, яка оточує місце події, те, що оточує і з чим пов'язаний об'єкт зйомки;

- оглядова фотозйомка – це фіксація безпосередньо місця події, тобто ділянки місцевості (приміщення), на якому відбувалася розслідувана подія та залишилися сліди, що містять інформацію про